

Utbildningsinspektion i Djuptjärnsskolan, Gammelgårdens skola och Vitvattnets skola, förskoleklass och grundskola 1–6

Innehåll

Innehåll	1
Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	4
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Djuptjärns rektorsområde och besökt Djuptjärnsskolan, Gammelgårdens skola och Vitvattnets skola den 25-27 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Djuptjärns rektorsområde, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Djuptjärns rektorsområde intervjuades rektor, elever, lärare och övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurs 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Djuptjärnsskolan, Gammelgårdens skola och Vitvattnets skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	88
Förskoleklass	31
Grundskola	213

Djuptjärns rektorsområde omfattar Djuptjärnsskolan (176 elever), Gammelgårdens skola (55 elever) och Vitvattnets skola (25 elever) med integrerad skolbarnsomsorg. Till rektorsområdet hör också tre förskolor.

Utbildningen vid skolorna omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6 samt skolbarnsomsorg. Den pedagogiska personalen arbetar i arbetslag. Eleverna vid Djuptjärnsskolan är organiserade i årskursvisa klasser medan eleverna vid Gammelgårdens skola och Vitvattnets skola är organiserade i åldersintegrerade klasser. I Gammelgårdens skola är indelningen förskoleklass, 1-2, 3-4 och 5-6 medan Vitvattnets skola delat in eleverna i två grupper, F-3 och 4-6.

Skolorna har få elever med annat modersmål än svenska.

Djuptjärnsskolan byggdes på 1980-talet och ligger i centrala Kalix. Skolan består av en stor byggnad.

Gammelgårdens skola ligger i Gammelgården, ett samhälle cirka fem kilometer norr om Kalix centralort. Skolan byggdes på 1980-talet och består av en stor byggnad.

Vitvattnets skola ligger i Vitvattnet, ett samhälle cirka 2,5 mil norr om Kalix centralort. Skolan byggdes på 1990-talet och består av en sammanhängande byggnad.

Eleverna vid Djuptjärnsskolan och Gammelgårdens skola fortsätter sin skolgång i årskurs 7 i Manhemsskolan. Eleverna vid Vitvattnets skola fortsätter sin skolgång vid Manhemsskolan eller Innanbäckens skola.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Djuptjärns rektorsområde och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Eleverna vid samtliga skolor i Djuptjärns rektorsområde utvecklas och når kunskaper enligt de nationella målen i flertalet av grundskolans ämnen. Elever och föräldrar har i allmänhet dock liten kännedom om målen i kursplanerna för respektive ämne. Eleverna upplever att de har inflytande på sin undervisning och att deras åsikter tas på allvar. Lärarnas kompetens och engagemang gör att flertalet elever får det stöd de behöver. Stöd till eleverna bedrivs i första hand exkluderande vilket inte är förenligt med författningarnas intentioner. Skolornas arbete med värdegrunden har bidragit till att eleverna trivs och känner sig trygga vid sina skolor. Rektorn är förtrogen med verksamheten. Skolorna bedriver ett

tydligt och medvetet hälsofrämjande arbete som syftar till att öka elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål samt arbetet med att följa kunskapsutvecklingen i alla ämnen bör förbättras.
- Skolorna bör fortsätta analysera resultaten av ämnesproven i svenska, engelska och matematik.
- Djuptjärnsskolan bör förtydliga formerna för klassråd.
- Handlingsprogrammet mot kränkande behandling bör förbättras så att det tydligare beskriver hur skolorna skall arbeta när kränkningar skett. Handlingsprogrammet bör även omfatta hur skolorna skall arbeta för att motverka kränkningar mellan vuxen och elev.
- Samarbetet mellan arbetslagen bör förbättras vid Djuptjärnsskolan och Gammelgårdens skola.
- Organiseringen av personalkonferenser vid samtliga skolor bör förbättras.
- Elevernas inflytande över sitt lärande bör förbättras vid Djuptjärnsskolan och Gammelgårdens skola.
- Skolorna behöver säkerställa att specialpedagogiska insatser till elever i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör.
- Skolorna bör säkerställa att alla elever i behov av stöd har åtgärdsprogram.
- Skolornas kvalitetsredovisningar bör förbättras så att de tydligt innehåller en bedömning av i vilken mån skolorna har nått de nationella målen för utbildningen.
- Djuptjärnsskolan bör förbättra sitt arbete med arbetsplanernas struktur.
- Kommunikationen och samverkan mellan förvaltningsledning och skolan måste förbättras.
- Skolan bör säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5.
- Skolorna bör säkerställa att elever och föräldrar får information om rätten till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet.
- Tillgången till fungerande datorer vid samtliga skolor bör säkerställas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna genomför inte elevens val (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Modersmålsundervisning anordnas inte som språkval, elevens val, skolans val eller utanför timplanebunden tid vilket medför att eleverna får sin modersmålsundervisning under ordinarie undervisningstid i andra ämnen (2 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Inspektörerna bedömer att skolornas verksamhet i förskoleklasserna och årskurserna 1-3 ger eleverna möjligheter att utvecklas enligt läroplanens intentioner. Vid inspektionstillfället såg inspektörerna flera exempel på elevernas nyfikenhet och lust att lära samt tillit till sin egen förmåga.

I samtliga skolor finns konkretiseringar av kunskapsmålen i flertalet ämnen med tydligt fokus på kunskapsmålen i svenska, matematik och engelska. Inspektionen visar dock att elever och föräldrar i allmänhet har liten kännedom om målen i kursplanerna för respektive ämne. Särskilt tydligt är detta avseende andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Enligt inspektörerna kan detta medföra svårigheter för eleverna att utveckla sin förmåga att själva bedöma sina resultat. Vidare kan föräldrarnas bristande kännedom om kursplanernas mål innebära att föräldrarna inte lika tydligt kan följa och relatera elevernas kunskapsutveckling till målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra informationen till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål.

Skolorna har genomfört de nationella ämnesproven i årskurs 5. Vid Djuptjärns-skolan har 96 procent av eleverna uppnått målen i svenska, 92 procent i matematik och 86 procent i engelska. Vid Gammelgårdens skola har 60 procent av eleverna uppnått målen i svenska, matematik och engelska. Vid Vitvattnets skola har samtliga elever nått målen i svenska, matematik och engelska. Sammantaget visar de test som genomförts ett något lägre resultat för pojkar än för flickor. Det senaste årets resultat ligger i linje med resultaten för Djuptjärnsskolans och Vitvattnets skolor från föregående år. Resultaten vid Gammelgårdens skola avviker negativt jämfört med tidigare års resultat. Skolan har analyserat tänkbara orsaker till resultaten och vidtagit åtgärder. Inspektörerna bedömer att skolorna bör fortsätta att analysera sina resultat i de nationella ämnesproven.

Det är den enskilde läraren som ansvarar för utvärdering och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling. Förutom i ämnena svenska, engelska och matematik genomför inte skolorna någon tydlig systematisk utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas krav. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med hur de, utifrån kursplanernas krav i årskurs 5, utvärderar elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

Elever, föräldrar och personal i samtliga skolor upplever att det råder god stämning på skolorna. Alla skolor har en trivsamt och trygg miljö. Inspektörerna anser att skolorna arbetar aktivt med värdegrundsfrågor vilket bland annat resulterat i olika slags trivselregler. Eleverna skall exempelvis visa hänsyn, respektera alla och lösa konflikter utan våld.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet i skolorna fungerar väl. Eleverna tar ansvar och är rädda om sina respektive skolor. I skolorna har eleverna i samtliga årskurser regelbundna klassråd och elevråd. Vid inspektionen framkommer dock att eleverna i Djuptjärnsskolan inte alltid är medvetna om när det är klassråd eller spontana diskussioner i klassen. Inspektörerna bedömer att Djuptjärnsskolan bör förtydliga formerna för klassråd så att det, för eleverna, tydligt framgår vid vilka tillfällen dessa sker. Inspektionen visar att användningen av klassråd och elevråd i de flesta fall kopplas till skolornas uppdrag att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former. Eleverna vid samtliga skolor upplever också att de får vara delaktiga i de flesta beslut som fattas.

I samtliga skolor sker arbetet med normer och värden i den dagliga verksamheten. Kamrattstödare finns exempelvis vid alla skolor. Skolorna har även utarbetat förväntansdokument grundat på värdegrundsfrågor till elever, föräldrar och personal. Djuptjärnsskolan arbetar också med ett material kallat "livsviktigt", där etiska frågeställningar ingår.

Djuptjärns rektorsområde har ett för skolorna gemensamt handlingsprogram för att motverka kränkande behandling. Inspektörerna bedömer dock att handlingsprogrammet bör förbättras så att det tydligare beskriver hur skolorna skall arbeta när kränkningar skett. Handlingsprogrammet bör även omfatta hur skolorna skall arbeta för att motverka kränkningar mellan vuxen och elev.

Inspektörerna bedömer att formerna för föräldrasamverkan är av god kvalitet. Föräldrarna får information om skolans verksamhet genom veckobrev, kontaktböcker, utvecklingssamtal och föräldramöten. Vid varje skola finns ett skolråd där rektorn, personalrepresentanter och föräldrarepresentanter ingår.

Skolorna i Djuptjärns rektorsområde bedriver ett tydligt och medvetet hälsofrämjande arbete där målet är att öka elevernas fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Skolorna anordnar exempelvis temadagar med fokusering på kost, motion och olika livsstilar.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Djuptjärnsskolan är organiserad i tre arbetslag, förskoleklass och skolbarnsomsorg, årskurs 1-3 samt 4-6. Inspektionen visar att arbetet och flexibiliteten inom

arbetslagen fungerar väl. Samarbetet mellan arbetslagen bör dock förbättras för att kunna ge en tydligare helhetssyn av elevernas kunskapsutveckling.

Gammelgårdens skola är organiserad i två arbetslag, förskoleklass och skolbarnsomsorg samt årskurs 1-6. Inspektionen visar att samarbetet inom och mellan arbetslagen bör förbättras så att arbetet med ”den röda tråden” kan utvecklas ytterligare.

Vitvattnets skola består av ett arbetslag, förskoleklass – årskurs 6. Inspektionen visar att arbetet och flexibiliteten inom arbetslaget fungerar väl. Det finns en klar bild över elevernas kunskapsutveckling.

Vid inspektionstillfället framkommer att personal från förskoleklass och skolbarnsomsorg vid samtliga skolor inte har möjlighet att delta vid personalkonferenser. Detta medför brister i informationen och att personalens kompetens inte tas till vara i tillräcklig omfattning i pedagogiska diskussioner. Inspektörerna bedömer att organiseringen av personalkonferenser bör förbättras så att alla personalkategorier alltid kan delta.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Vitvattnets skola har ett tydligt reellt inflytande på verksamheten. Eleverna har exempelvis ägnat sig åt ”fri forskning” där de själva valt ämne, urval av innehåll och redovisningsform. Vid Djuptjärnsskolan och Gammelgårdens skolor visar dock inspektionen att elevernas inflytande över sitt lärande främst avser när i tid en arbetsuppgift skall genomföras. Något tydligt reellt inflytande över arbetssätt, arbetsform och undervisningens innehåll framkommer inte vid inspektionen. Inspektörerna bedömer att detta bör förbättras vid nämnda skolor.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Samtliga skolor har generellt en fungerande arbetsgång för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Djuptjärns rektorsområde har ett elevvårdsteam som består av rektorn, speciallärare, specialpedagog, kurator, skolsköterska och lärarrepresentanter. Teamet träffas varannan vecka och till dessa möten kan lärare lämna uppgifter om de elever som teamet skall uppmärksamma och samordna insatser och ge stöd till. Rektorsområdet har ett flexibelt resursfördelningssystem när det gäller elever i behov av särskilt stöd. Var sjätte vecka träffas all personal och går igenom elever i behov av stöd. Dessa möten kan leda till resursförändringar beroende på elever aktuella behov. Stöd till elever ges både inkluderat och exkluderat. Inspektionen visar dock att det exkluderande stödet dominerar. Inspektörerna vill betona vikten av att specialpedagogiska insatser i första hand skall ges till elever inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Åtgärdsprogrammets utformning visar på ett strukturerat arbete för att ge stöd. Vid inspektionen framkommer dock att åtgärdsprogram inte alltid skrivs när stödet inkluderas i den klass eller grupp som eleven tillhör. Inspektörerna bedömer att skolorna bör säkerställa att alla elever i behov av stöd har åtgärdsprogram.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Inom skolorna finns olika sätt att följa och tydliggöra elevernas kunskapsutveckling. Skolorna genomför årliga diagnoser i språk-, läs- och skrivutveckling. Vidare genomför skolorna regelbundna diagnoser i matematik och engelska.

Vitvattnets skola arbetar även med portfolio för att dokumentera och synliggöra elevernas utveckling och lärande.

Kalix kommun har ambitionen att alla elever skall ha en individuell utvecklingsplan. Vid inspektionstillfället är dock inga individuella utvecklingsplaner utformade vid någon av skolorna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Djuptjärns rektorsområde har ingen gemensam kvalitetsredovisning som omfattar alla tre skolorna. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningarna för Djuptjärnsskolan och Gammelgårdens skola innehåller en kortfattad beskrivning och bedömning av uppställda mål. Vitvattnets kvalitetsredovisning innehåller dock en utförligare beskrivning och bedömning av uppställda mål. Inspektörerna anser att rektorsområdet bör utveckla sitt kvalitetsarbete. Kvalitetsredovisningarna bör förbättras så att de tydligt innehåller en bedömning av i vilken mån skolorna har nått de nationella målen för utbildningen.

Inspektionen visar att det inte finns någon gemensam arbetsplan för Djuptjärnsskolan. Skolan har fyra arbetsplaner som vardera innehåller skolbarnsomsorg, förskoleklass, årskurs 1-3 och 4-6. Inspektörerna anser att arbetsplanerna är relativt olika i sin utformning vilket resulterar i svårigheter att få en uppfattning om respektive skolas totala arbete. Arbetsplanen för Gammelgårdens respektive Vitvattnets skola innehåller bland annat beskrivningar hur skolorna arbetar med läs- och skrivinläring samt värdegrundsarbetet. Vidare innehåller arbetsplanerna mål i flertalet ämnen.

Skolledning och Intern kommunikation

I Djuptjärns rektorsområde finns en heltidsanställd rektor. Rektorområdet består av Djuptjärnsskolan, Gammelgårdens skola, Vitvattnets skola och tre förskolor vid respektive skola. Till sin hjälp har rektorn administrativt stöd.

Inspektionen visar att rektorn är känd av eleverna och förtrogen med verksamheterna. En allmän uppfattning bland elever och personal är att rektorn bör delta mer i den dagliga verksamheten.

Inspektörerna anser att kommunikationen och samverkan mellan förvaltningsledning och skolorna bör förbättras. Vid inspektionstillfället framkommer att skolornas relationer till förvaltningsledningen generellt inte är förtroendefulla. Inspektörerna anser att brister i kommunikationen har medfört att detta påverkar skolornas verksamhet negativt.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Skolorna bedriver inte undervisning i elevens val. Eleverna vid respektive skola har heller ingen kännedom om elevens val. Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen inom ramen för elevens val. Un-

dervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan inte tillgodoser elevernas rätt till utbildning avseende elevens val.

Vid inspektionen framkommer att skolorna saknar lokaler för ämnet hem- och konsumentkunskap. Inspektionen visar att det råder stora oklarheter huruvida eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolorna bör säkerställa att alla elever ges förutsättningar att nå samtliga mål i årskurs 5.

Vid Djuptjärnsskolan och Gammelgårdens skola erbjuds modersmålsundervisning i finska. Inspektionen visar att elever och föräldrar inte alltid informeras om sin rätt till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Inspektörerna bedömer att skolorna snarast bör säkerställa att elever och föräldrar informeras om denna rättighet. Vidare anordnar inte skolan modersmålsundervisningen som språkval, elevens val, skolans val eller utanför timplanebunden tid. Eleverna får istället modersmålsundervisning under ordinarie undervisningstid i andra ämnen.

Personalresurser

Djuptjärnsskolan har nuvarande läsår 12,1 lärare med ansvar för undervisning. All personal har adekvat utbildning. Lärartätheten är relativt hög. Enligt officiell statistik uppgick personaltätheten för skolan år 2004/05 till 7,6 lärare per 100 elever (riksgenomsnittet är 6,6). Skolbarnsomsorgen omfattar för närvarande 55 elever och där tjänstgör 3,5 fritidspedagoger/förskollärare.

Gammelgårdens skola har innevarande läsår 5,6 lärare med ansvar för undervisning. All personal har lämplig utbildning. Lärartätheten är relativt hög. Enligt officiell statistik uppgick personaltätheten för skolan år 2004/05 till 7,6 lärare per 100 elever (riksgenomsnittet är 6,6). Skolbarnsomsorgen omfattar för närvarande 19 elever och där tjänstgör en fritidspedagog.

Vitvattnets skola har innevarande läsår 2,65 lärare med ansvar för undervisning. All personal har utbildning för den undervisning de bedriver. Lärartätheten är mycket hög. Enligt officiell statistik uppgick personaltätheten för skolan år 2004/05 till 10,0 lärare per 100 elever (riksgenomsnittet är 6,6). Skolbarnsomsorgen är integrerad med förskolan och omfattar för närvarande 19 barn/elever och där tjänstgör 2,75 förskollärare/fritidspedagog.

I rektorsområdet arbetar även en speciallärare och en specialpedagog. Skolorna har också tillgång till talpedagog, psykolog och kurator via den centrala resursenheten.

Vid inspektionen framkommer att resurserna för att genomföra önskad kompetensutveckling utifrån verksamheternas och individuella behov har minskat. Kompetensutveckling genomförs men den är inte alltid anpassad utifrån olika behov och vad som framkommit utifrån skolornas kvalitetsarbete. Kompetensutveckling i matematik samt läs- och skrivutveckling har prioriterats.

Läromedel, pedagogiskt material och utrustning

Skolornas lokaler är i de flesta fall anpassade för den verksamhet som bedrivs. Skolgårdarnas lekutrustning bör emellertid ses över vid Djuptjärnsskolan och

Gammelgårdens skola. Vid Djuptjärnsskolan är många bänkar och stolar slitna och inte anpassade till elevernas längd.

Samtliga skolor har en stimulerande utemiljö i direkt anslutning till skolornas område vilket nyttjas i undervisningen.

Inspektörerna anser att tillgången och kvaliteten på läromedel i många avseenden är god vid samtliga skolor. Detta bekräftas även av elever, personal och föräldrar. Inspektörerna bedömer dock att elevernas tillgång till datorer är begränsad vid alla skolor. Flertalet datorer fungerar inte tillfredsställande.

Datum

Ort

2006-01-24

Umeå

Veronica Bonivart

Anders Nylander